

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2013

- A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)
- B. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ
- Γ. ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

13 Ιανουαρίου 2014

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **3 Φεβρουαρίου 2014**

A. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**E.E – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Περαιτέρω βελτίωση οικονομικού κλίματος σε ΕΕ και Ευρωζώνη**

Το οικονομικό κλίμα βελτιώνεται για όγδοο διαδοχικό μήνα τον Δεκέμβριο στην Ευρωζώνη και στην ΕΕ¹, με το σχετικό δείκτη να αυξάνεται κατά 1,6 και 1,4 μονάδες αντίστοιχα, κινούμενος στις 100,0 και 103,5 μονάδες. Η συνεχιζόμενη ανοδική τάση του οικονομικού κλίματος στην Ευρώπη, φέρνει το σχετικό δείκτη στην Ευρωζώνη στα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου του για πρώτη φορά μετά τον Ιούνιο του 2011. Στην ΕΕ, ο δείκτης οικονομικού κλίματος βρίσκεται ήδη, από τον Σεπτέμβριο και μετά, υψηλότερα του μακροχρόνιου μέσου όρου του. Αναλυτικότερα:

Στην **Ευρωζώνη**, η βελτίωση του κλίματος προήλθε από την ανάκαμψη των προσδοκιών σε όλους τους τομείς, αλλά και στην εμπιστοσύνη των καταναλωτών. Το κλίμα βελτιώθηκε περισσότερο στις **Κατασκευές** (+3,6) - ανάκαμψη διαδεχόμενη την πτώση του περασμένου μήνα - ενώ οι προσδοκίες ενισχύθηκαν σημαντικά και στο Λιανικό Εμπόριο (+2,7). Στις **Υπηρεσίες** η βελτίωση είναι λιγότερο εμφατική (+1,1), ενώ στη **Βιομηχανία** οριακή (+0,5). Τέλος, η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** κινείται και αυτή ανοδικά τον Δεκέμβριο στην Ευρωζώνη (+1,8), ενώ από τις πέντε μεγαλύτερες οικονομίες της ζώνης του ευρώ, το οικονομικό κλίμα βελτιώθηκε σε τρεις εξ' αυτών, ήτοι στην Ισπανία (+4,0), την Ιταλία (+2,3) και την Ολλανδία (+1,5), παραμένοντας επί της ουσίας αμετάβλητο στην Γερμανία (+0,3) και την Γαλλία (+0,3).

Στην **ΕΕ**, η άνοδος του δείκτη οικονομικού κλίματος ήταν ελαφρώς λιγότερο έντονη σε σχέση με την Ευρωζώνη. Σε επίπεδο τομέων, οι προσδοκίες στην ΕΕ διαφοροποιούνται σε σχέση με την Ευρωζώνη ως προς την Βιομηχανία, όπου παρέμειναν σταθερές, ενώ σημαντικά εντονότερη ήταν η άνοδος του κλίματος στο Λιανικό Εμπόριο και ηπιότερη στις Κατασκευές. Όπως και στη ζώνη του ευρώ, η εμπιστοσύνη των καταναλωτών ενισχύθηκε, όμως σε μικρότερο βαθμό. Σε επίπεδο χωρών, ο κύριος λόγος για την ελαφρώς χαμηλότερη άνοδο του κλίματος στην ΕΕ, είναι η σταθερότητά του στα επίπεδα Νοεμβρίου στο Ην. Βασίλειο (-0,1), τη μεγαλύτερη οικονομία της ΕΕ εκτός Ευρωζώνης. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώνονται στις -2 και τις -3,4 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι *προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής* επιδεινώνονται, περισσότερο στην ΕΕ και λιγότερο στην Ευρωζώνη, ενώ οι *εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης* κινούνται ελαφρώς ανοδικά και στις δύο ζώνες. Τέλος, ο δείκτης που αφορά στις *εκτιμήσεις για τα αποθέματα* υποχωρεί σε αμφότερες ΕΕ και Ευρωζώνη.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώνονται στις +5,6 και +0,2 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι αρνητικές *εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους* παραμένουν αμετάβλητες στην ΕΕ και αμβλύνονται ήπια στην Ευρωζώνη, ενώ οι *εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση* βελτιώνονται, περισσότερο στην ΕΕ. Τέλος, οι *προβλέψεις των επιχειρήσεων για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης* δεν μεταβάλλονται επί της ουσίας σε καμία από τις δύο ζώνες.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -1,6 μονάδες στην ΕΕ και στις -5,1 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι *εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα*

¹ Οι σχετικές χρονοσειρές και σταθμίσεις έχουν αναθεωρηθεί από τον Ιούλιο 2013 λόγω ένταξης στο δείκτη της ΕΕ της Κροατίας.

κερδίζουν σημαντικό έδαφος στην ΕΕ και μεταβάλλονται ηπιότερα στην Ευρωζώνη, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν οριακή διόγκωση στην ΕΕ και μικρή ρευστοποίηση στην Ευρωζώνη. Τέλος, ανοδικά κινείται ο δείκτης των προβλέψεων για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες, κατά 7 και 5 μονάδες αντίστοιχα σε ΕΕ και Ευρωζώνη.

- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινείται στις -25,2 και -27,1 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι αρνητικές προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών εξομαλύνονται ελαφρά στην ΕΕ και την Ευρωζώνη, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση παραμένουν σταθερά αρνητικές στην ΕΕ και βελτιώνονται στην Ευρωζώνη.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -11,1 και -13,6 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι αρνητικές προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους βελτιώνονται οριακά στην ΕΕ και δεν μεταβάλλονται στην Ευρωζώνη, με τις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας να κερδίζουν πάνω από 3 μονάδες και στις δύο ζώνες. Η πρόθεση για αποταμίευση βελτιώνεται ελαφρά σε αμφότερες τις ζώνες και τέλος, ο δείκτης προβλέψεων για την εξέλιξη της ανεργίας δεν μεταβάλλεται στην ΕΕ, ενώ στην Ευρωζώνη βελτιώνεται οριακά.
- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη οικονομικού κλίματος) διαμορφώνεται σε οριακά υψηλότερο επίπεδο στην ΕΕ (+13,2 από +12,7 μον.), ανερχόμενος κατά 2 μονάδες στην Ευρωζώνη (στις +6,9 μον.). Από τα επιμέρους στοιχεία, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων αποδυναμώνονται στην ΕΕ και την Ευρωζώνη, ενώ ο δείκτης εκτιμήσεων για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης αυξάνεται ελαφρά στην ΕΕ και σημαντικά στην Ευρωζώνη. Τέλος, σε αμφότερες τις ζώνες, οι προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο χάνουν ήπια έδαφος.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

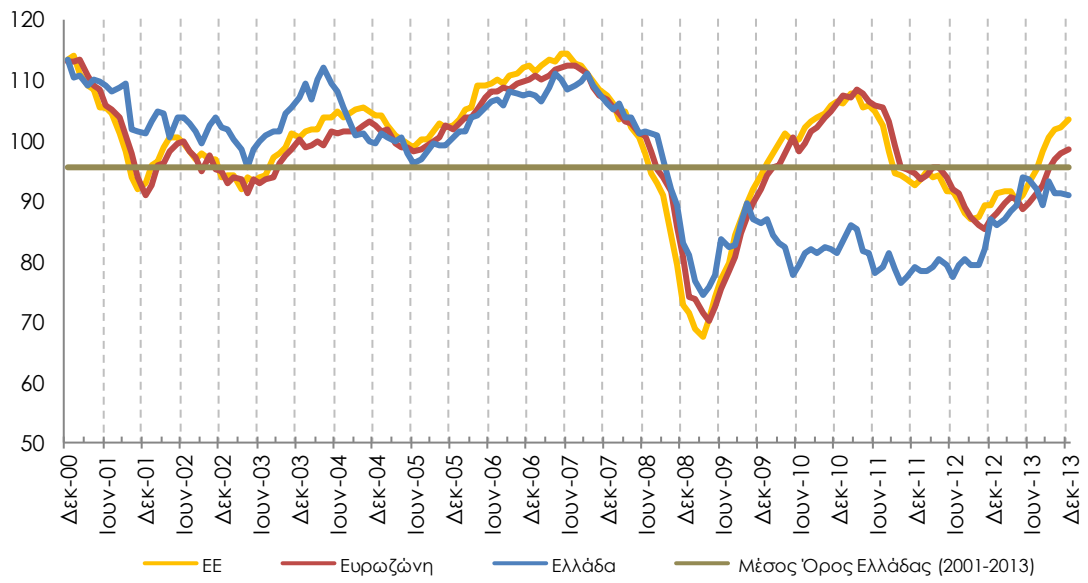
Περιοχή	Ακραίες τιμές ²		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2013	2009	2010	2011	2012	2013				
ΕΕ-28	67,2 Μαρ-09	114,1 Ιουν-07	98,8	79,6	101,7	101,0	90,8	95,7				
Ευρωζώνη	70,0 Μαρ-09	113,5 Ιαν-01	98,1	80,7	101,1	101,8	90,4	93,4				
Ελλάδα	74,4 Μαρ-09	111,9 Απρ-04	95,7	82,0	82,0	80,6	80,0	90,4				
Περιοχή	2012											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	93,6	94,8	93,9	94,2	91,5	91,5	89,9	88,0	87,0	87,1	89,1	89,3
Ευρωζώνη	94,1	95,4	95,4	94,0	91,8	91,2	88,9	87,3	86,0	85,4	86,9	88,0
Ελλάδα	78,2	78,2	79,0	80,4	79,2	77,3	79,4	80,2	79,4	79,2	82,1	86,9
Περιοχή	2013											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	91,1	91,6	91,4	89,8	90,9	92,7	95,1	98,2	100,6	101,7	102,1	103,5
Ευρωζώνη	89,7	90,5	90,1	88,6	89,5	91,3	92,5	95,3	96,9	97,7	98,4	100,0
Ελλάδα	85,8	86,9	88,1	89,2	93,8	93,5	91,7	89,2	93,1	91,2	91,2	90,9

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

² Οι ακραίες τιμές αναφέρονται στην περίοδο 2001-2012, σε όλους τους πίνακες

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2012=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

ΕΛΛΑΔΑ: Αμετάβλητο το οικονομικό κλίμα, βελτίωση όμως της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα παραμένει τον Δεκέμβριο σχεδόν στα επίπεδα του περασμένου μήνα. Διαμορφώνεται στις 90,9 μονάδες, με επιδείνωση των επιχειρηματικών προσδοκιών, μικρή στη βιομηχανία και εντονότερη στις κατασκευές που αντισταθμίζονται από τη βελτίωση στο λιανικό εμπόριο και την καταναλωτική εμπιστοσύνη, ενώ αμετάβλητες παραμένουν οι προσδοκίες στον τομέα των υπηρεσιών. **Από τα συνολικά πλέον αποτελέσματα του έτους είναι φανερό ότι μετά τη σταδιακή βελτίωση του δείκτη από τα μέσα του 2012 και τη σημαντική ανάκαμψη των προσδοκιών στο πρώτο εξάμηνο του 2013, κατά το δεύτερο εξάμηνο του έτους που μόλις ολοκληρώθηκε, ο δείκτης σταθεροποιείται στα επίπεδα των 90-91 μονάδων, με αμελητέα μηνιαία διακύμανση.** Η σταθεροποίηση αυτή συγκλίνει και με τη σταδιακή εξασθένηση της ύφεσης, που αποτυπώνεται και στα επίσημα μακροοικονομικά στοιχεία και αντανακλά την άμβλυνση της μεγάλης απαισιοδοξίας που προηγουμένως κυριαρχούσε στις προσδοκίες πολιτών και επιχειρήσεων. Η παρατεταμένη στασιμότητα του δείκτη όμως, αποκαλύπτει ότι δεν φαίνεται να έχουν διαμορφωθεί συνθήκες περαιτέρω βελτίωσης αυτών των προσδοκιών. Η εξέλιξη αυτή οφείλεται στη διατήρηση της ανεργίας σε πολύ υψηλά επίπεδα, στη σωρευτική φορολογική επιβάρυνση πολιτών και επιχειρήσεων, στη συνεχιζόμενη, έστω και με επιβραδυνόμενο ρυθμό, πτώση της κατανάλωσης, παράγοντες που εξακολουθούν να δημιουργούν ένα ασφυκτικό περιβάλλον και δεν μπορούν να αντισταθμιστούν από την επίτευξη πρωτογενούς πλεονάσματος ή την ενίσχυση των εσόδων από τον τουρισμό. Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής κερδίζουν ελαφρά έδαφος, με τα αποθέματα να φανερώνουν ελαφρά διόγκωση και τις εκτιμήσεις για το τρέχον επίπεδο παραγγελιών και ζήτησης να παραμένουν αμετάβλητες.
- στις **Υπηρεσίες**, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους αποδυναμώνονται, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση των πωλήσεων, με τις αρνητικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους αντίθετα να αμβλύνονται.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι δυσμενείς εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις περιορίζονται, αν και οι αρνητικές προβλέψεις για τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές τους εντείνονται ήπια, με τον αρνητικό δείκτη των εκτιμημένων αποθεμάτων να εξομαλύνεται ελαφρά.
- στις **Κατασκευές**, οι δυσμενείς προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων εντείνονται, ενώ και ο δείκτης για την προβλεπόμενη απασχόληση χάνει αισθητά έδαφος.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, οι προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού επιδεινώνονται και εκείνες για την οικονομική κατάσταση της χώρας μεταβάλλονται θετικά, ενώ στις προθέσεις για αποταμίευση καταγράφεται οριακή αρνητική μεταβολή. Τέλος, οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας το επόμενο 12μηνο βαίνουν λιγότερο ελαφρώς λιγότερο δυσμενείς.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Οριακή εξασθένηση προσδοκιών, παραμένουν αρνητικές οι προβλέψεις για την παραγωγή

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία επιδεινώνεται οριακά τον Δεκέμβριο, φθάνοντας στις 83,4 (από 84,6) μονάδες, στα ίδια ακριβώς επίπεδα έναντι της αντίστοιχης περσινής του επίδοσης. **Η περιορισμένη βελτίωση στις – σταθερά αρνητικές όμως - προβλέψεις για την παραγωγή της επόμενης περιόδου αντισταθμίζεται από τη διόγκωση των αποθεμάτων, με τις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση να παραμένουν αμετάβλητες.** Αναλυτικότερα:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται εκ νέου στις -33 μονάδες, με το 37% των επιχειρήσεων να δηλώνει χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και μόλις το 3% δηλώνει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται στις -2 (από -5) μονάδες, με το 21% (από 18%) των επιχειρήσεων να προβλέπει άνοδο της παραγωγής στο επόμενο τρίμηνο και το 23% πτώση.

γ) Ανοδικά κινούνται οι εκτιμήσεις για τα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +10 (από +4) μονάδες. Το 19% (από 17%) των επιχειρήσεων αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 12% (από 9%) χαμηλά.

δ) Οι τάσεις στους δείκτες που συνδέονται με την **εξαγωγική δραστηριότητα των επιχειρήσεων** είναι και πάλι μικτές: οι **εκτιμήσεις για τις εξαγωγές το τελευταίο τρίμηνο βαίνουν οριακά θετικές** (+1 από -2 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο), ενώ οι **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** και οι **προβλέψεις για τις εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** καταγράφουν μικρή επιδείνωση (στις -22 από -18 και στις +9 από +11 μον. οι αντίστοιχοι δείκτες).

ε) Οι **προβλεπόμενες πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** βελτιώνονται ελαφρά, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στη -1 (από -4) μονάδα και το 23% (από 25%) των επιχειρήσεων να αναμένει μείωση πωλήσεων στο επόμενο διάστημα. Και οι **εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις** κινούνται όμως ανοδικά, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -3 (από -9) μονάδες.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, στους 4,4, ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** ενισχύεται οριακά στο 68,2% (από 67,3%).

ζ) Ο δείκτης **προβλέψεων για την απασχόληση** κινείται πτωτικά, στις -24 (από -17) μονάδες, με μόλις το 5% των επιχειρήσεων να προβλέπει εκ νέου άνοδο της απασχόλησης και το 29% (από 22%) πτώση της εντός τριμήνου.

η) Στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών**, ο σχετικός αρνητικός δείκτης διευρύνεται και πάλι ελαφρά, κατά 2 μονάδες, στις -10, με τα 4/5 των επιχειρήσεων να προβλέπουν σταθερά αμετάβλητο επίπεδο τιμών το επόμενο τρίμηνο και το 15% (από 13%) μείωσή τους.

θ) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την **ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων** στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, οι εκτιμήσεις βελτιώνονται ελαφρά σε σχέση με τη

μέτρηση Σεπτεμβρίου ως προς την ευρωπαϊκή αγορά (+8 από +2 μον. το ισοζύγιο), ενώ περιορίζονται ως προς την ελληνική αγορά (+8 από +16 μον. ο δείκτης) και παραμένουν στα ίδια σχεδόν επίπεδα ως προς τον υπόλοιπο κόσμο (+7 μον. το ισοζύγιο).

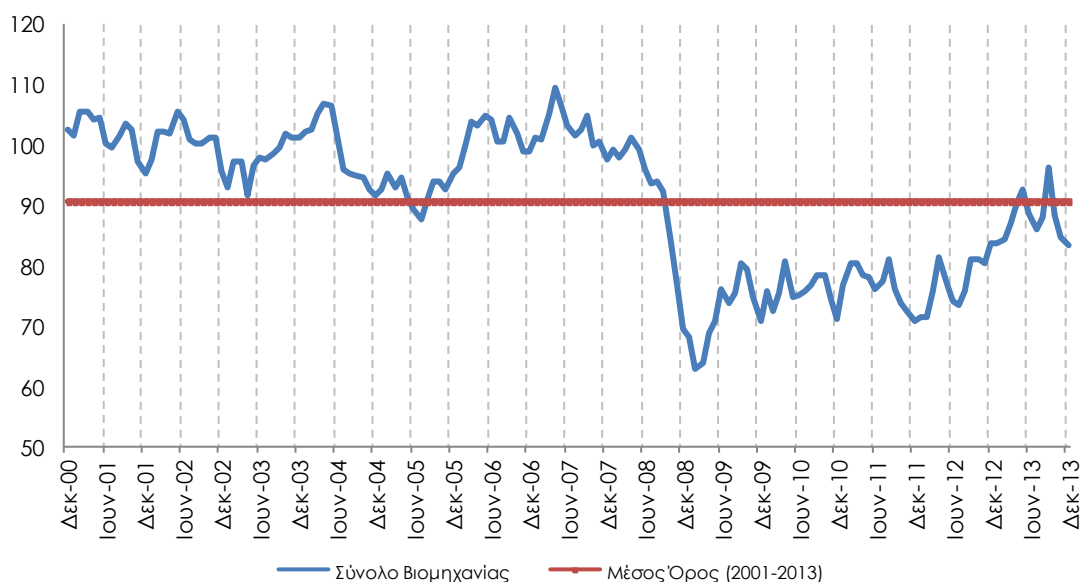
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομείς		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Βιομηχανία (1996-2006=100)		Min	Max	2001-2013	2009	2010	2011	2012	2013		
		62,8 Φεβ-09	109,5 Απρ-07	90,7	72,1	75,8	76,9	77,2			
2012											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
71,4	71,6	75,7	81,6	77,1	74,1	73,5	75,8	80,9	81,0	80,4	83,6
2013											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
83,7	84,4	87,1	90,3	92,6	88,8	86,2	88,0	96,1	88,4	84,6	83,4

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι μεταβολές στις επιχειρηματικές προσδοκίες είναι μικτές και ήπιες. Αναλυτικότερα:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Καταναλωτικά Αγαθά** κινείται πτωτικά και τον Δεκέμβριο, στις 86,1 (από 88,6) μονάδες. Ενώ το αρνητικό ισοζύγιο παραγγελιών και εγχώριας ζήτησης παραμένει στα ίδια επίπεδα (-18 μον.) και η προβλεπόμενη παραγωγή τους προσεχείς μήνες βελτιώνεται ελαφρά (+2 από 0 μον. ο δείκτης), το υψηλότερο ισοζύγιο των εκτιμημένων αποθεμάτων είναι τελικά που προκαλεί τη μείωση στο συνολικό δείκτη (+6 από +3 μον.). Ως προς την εξαγωγική δραστηριότητα, αυξητικά κινούνται οι δείκτες των εκτιμήσεων και προβλέψεων για τις τρέχουσες και επικείμενες εξαγωγές (+10 από +5 και +16 από +11 μον. ο δείκτης), αν και οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού επιδεινώνονται ελαφρά (-12 από -9 μον. ο δείκτης). Οι προβλέψεις για την απασχόληση παραμένουν αρνητικές, οριακά μεταβαλλόμενες προς τα πάνω (-3 μον. ο δείκτης), ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης κινείται στις -11 (από -3) μονάδες. Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα για την

ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων σημειώνεται κάμψη του σχετικού θετικού ισοζυγίου σε σχέση με την προηγούμενη μέτρηση στις εκτιμήσεις για την εγχώρια αγορά, άνοδος στις αγορές της ΕΕ και σταθερότητα ως προς τις υπόλοιπες διεθνείς αγορές.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Κεφαλαιουχικά Αγαθά**, κινείται οριακάς πτωτικά, στις 86,2 μονάδες. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, είναι η έντονη επιδείνωση στις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση (-58 από -44 μον. το ισοζύγιο) που έλκουν το συνολικό δείκτη προς τα κάτω. Η μείωση αυτή αντισταθμίζεται μερικώς από την άνοδο στο ισοζύγιο των προβλέψεων για την παραγωγή (+15 από +8 μον.) και την αποκλιμάκωση στο ισοζύγιο εκτιμήσεων των αποθεμάτων στις -6 (από -1) μονάδες. Στους εξαγωγικούς δείκτες, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες εξαγωγές βελτιώνονται (+23 από +9 μον. το ισοζύγιο), με τις προβλέψεις του επόμενου τριμήνου να παραμένουν σταθερές (+19 μον.) και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού να χάνουν αντίθετα έδαφος (-40 από -15 μον. ο σχετικός δείκτης). Κατακόρυφη είναι η πτώση στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου (-78 από τις -48 μον. ο σχετικός δείκτης), ενώ ως προς τις τιμές, το 13% (από 15%) των επιχειρήσεων του τομέα αναμένει μείωσή τους και το 5% (από μηδέν) άνοδο. Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα για την ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων καταγράφεται σημαντική επιδείνωση στην εγχώρια αγορά και βελτίωση προς τους υπόλοιπους προορισμούς.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα Αγαθά** ενισχύεται οριακά στις 79,7 μονάδες. Η μικρή άνοδος στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής (-11 από -14 μον. το ισοζύγιο) και τις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση (-41 από -45 μον.), αντισταθμίζεται εν μέρει από την ελαφρά κλιμάκωση του ισοζυγίου των εκτιμώμενων αποθεμάτων (στις +8 από +5 μον.). Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ελαφρώς πτωτική είναι η τάση των προβλέψεων στις προσεχείς εξαγωγές (-2 από +6 μον. ο δείκτης), ενώ στην προβλεπόμενη απασχόληση του κλάδου καταγράφεται οριακή επιδείνωση (-15 μον. το σχετικό ισοζύγιο), με το 17% (από 14%) των επιχειρήσεων να αναμένει νέες απώλειες θέσεων εργασίας και τα 4/5 σταθερότητα. Στις τιμές, ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται στις -9 (από -11) μονάδες, με το 83% των επιχειρήσεων να αναμένει σταθερότητα και το 13% (από 15%) μείωσή τους. Τέλος, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την ανταγωνιστική τους θέση στην ευρωπαϊκή αγορά παραμένουν στα ίδια επίπεδα ως προς την εγχώρια και την ευρωπαϊκή αγορά και βελτιώνονται ελαφρά ως προς τις υπόλοιπες αγορές.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Έντονη υποχώρηση στις επιχειρηματικές προσδοκίες

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές κινείται έντονα πτωτικά τον Δεκέμβριο, υποχωρώντας στις 56,9 (από 74,4) μονάδες, στα επίπεδα του Φεβρουαρίου του 2013. **Οι προβλέψεις για το επίπεδο των προγραμματισμένων εργασιών επιδεινώνονται ελαφρώς, όμως είναι οι προβλέψεις για την απασχόληση που κυρίως χειροτερεύουν, με αποτέλεσμα την μεγάλη κάμψη στο δείκτη.** Αναλυτικότερα, ο αρνητικός δείκτης προβλέψεων για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων χάνει 3 μονάδες και διαμορφώνεται στις -24 μονάδες, με το 74% (από 67%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών του το επόμενο τρίμηνο και μόλις το 7% να αναφέρει το αντίθετο. Το ισοζύγιο προβλέψεων για την απασχόληση καταγράφει απώλειες 23 μονάδων και διαμορφώνεται στις -25 μονάδες. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία των εργασιών επιδεινώνονται επίσης, αν και ελαφρά, με το σχετικό αρνητικό δείκτη να κινείται στις -24 (από -21) μονάδες. Ως εκ τούτου, οι

μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίζονται ήπια στους 10,1 (από 10,8), ενώ σε επίπεδο τιμών, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο διευρύνεται στις -34 (από -21) μονάδες. Τέλος, διευρύνεται στο 14% (από 5%) το ποσοστό των επιχειρήσεων του τομέα που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, ενώ από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 41% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση, το 22% την ανεπαρκή χρηματοδότηση και το 19% διάφορους άλλους λόγους όπως η γραφειοκρατία, η οικονομική ύφεση, η υψηλή φορολογία, η έλλειψη μεγάλων έργων κ.α., ως κυριότερα λειτουργικά του προσκόμματα.

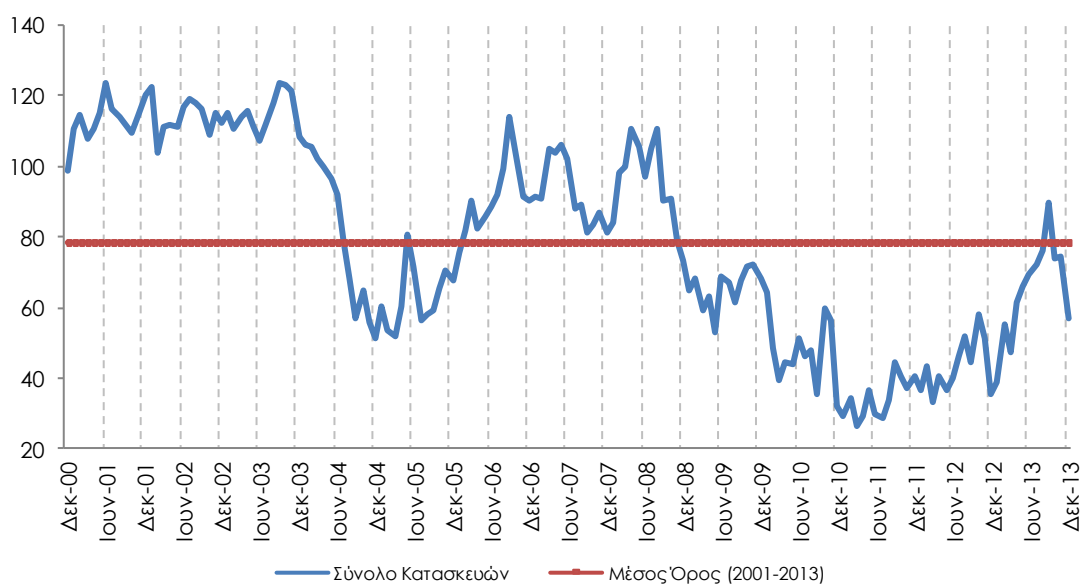
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
	Min	Max	2001-2013	2009	2010	2011	2012	2013			
Κατασκευές (1996-2006=100)	26,3 Μαρ-11	123,8 Σεπ-03	78,6	65,5	47,4	34,2	43,2	65,0			
2012											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
36,4	43,4	33,2	40,8	36,5	40,0	46,3	52,0	44,4	58,3	51,1	35,6
2013											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
38,5	55,0	47,1	61,5	65,7	69,5	72,3	75,9	89,7	73,6	74,4	56,9

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Αναλυτικότερα στους επιμέρους κλάδους:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** χάνει αισθητά έδαφος τον Δεκέμβριο, κινούμενος στις 26,4 (από 49,3) μονάδες, επίπεδο μάλιστα χαμηλότερο έναντι της αντίστοιχης περυσινής τιμής του (32,6 μονάδες). Η πτώση του δείκτη, τόσο στις προβλέψεις για την απασχόληση, όσο και στις προγραμματισμένες εργασίες είναι κατακόρυφη (-61 από -38 μον. και -85 από -61 μον. αντίστοιχα). Άλλωστε, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων έχουν επιδεινωθεί σημαντικά, με το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -40 (από +3) μονάδες, ενώ και οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας

περιορίζονται στους 3,6 (από 4,7). Σε επίπεδο τιμών, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες εντείνονται (στις -25 από -16 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, μόλις το 3% των επιχειρήσεων δεν αναφέρει προσκόμματα στη λειτουργία του, με τις υπόλοιπες να δηλώνουν ως βασικότερα εμπόδια τη χαμηλή ζήτηση (64%) και την ανεπάρκεια χρηματοδότησης (18%).

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** σημειώνει πτώση 18 μονάδων, κινούμενος στις 71,7 (από 90) μονάδες, αισθητά υψηλότερα πάντως σε σχέση με πέρυσι (37 μον.). Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για τις προγραμματισμένες εργασίες παραμένουν αμετάβλητες, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται εκ νέου στις -60 μονάδες, ενώ σε όρους προβλέψεων για την απασχόληση καταγράφεται αισθητή επιδείνωση (-9 από +26 μον. ο σχετικός δείκτης). Στα υπόλοιπα στοιχεία, η έντονη πτώση στις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες εργασίες των επιχειρήσεων δίνει τον Δεκέμβριο τη θέση της σε ελαφρά άνοδο του σχετικού δείκτη, ο οποίος όμως παραμένει αρνητικός (-17 από -35 μον.), ενώ στις τιμές, η αποπληθωριστική τάση εντείνεται (-38 από -24 μον. το ισοζύγιο). Τέλος, διευρύνεται στο 18% (από 7%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 31% να επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση και από ένα 23-24% αμφότερες την τρέχουσα οικονομική κατάσταση και τη χαμηλή χρηματοδότηση ως τα βασικότερα επιχειρηματικά τους προσκόμματα.

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Μικρή βελτίωση προσδοκιών, ήπια εξέλιξη των πωλήσεων

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** τον Δεκέμβριο βελτιώνεται οριακά και διαμορφώνεται στις 75,5 (από 74,6) μονάδες, σε υψηλότερα πάντως επίπεδα από πέρυσι (59,4 μονάδες). **Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις αμβλύνονται, κυρίως λόγω εορταστικής περιόδου και της σχετικά αυξημένης αγοραστικής κίνησης, ενώ σε κλαδικό επίπεδο, οι επιχειρηματικές προσδοκίες βελτιώνονται στα Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός και τα Είδη Οικιακού Εξοπλισμού.** Αναλυτικότερα, οι αρνητικές εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους αμβλύνονται, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -32 (από -43) μονάδες και το 56% (από 61%) των επιχειρήσεων να αναφέρει χαμηλές πωλήσεις. Αντίθετα, οι προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο χάνουν ελαφρά έδαφος, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -22 (από -20) μονάδες, με το 15% (από 21%) των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο. Οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα μεταβάλλονται θετικά, με το σχετικό ισοζύγιο να παραμένει αρνητικό (-4 από -10 μονάδες), υποδηλώνοντας μειωμένα επίπεδα αποθεμάτων για την εποχή. Το αρνητικό ισοζύγιο στις παραγγελίες προς προμηθευτές αμβλύνεται επίσης στις -10 (από -19) μονάδες, εξέλιξη ανάλογη με τις προβλέψεις για την απασχόληση (στις -2 από -10 μον. ο δείκτης). Τέλος, στις προβλέψεις για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης παραμένει αρνητικός (-19 από -17 μον.), υποδηλώνοντας αποκλιμάκωση του επιπέδου των τιμών.

Οι εξελίξεις σε επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι οι εξής:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** κερδίζει σημαντικό έδαφος τον Δεκέμβριο και διαμορφώνεται στις 82,8 (από 70,1) μονάδες, ανώτερα σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο (47,8 μονάδες). Στις τρέχουσες πωλήσεις, ο σχετικός αρνητικός δείκτης σκαρφαλώνει για πρώτη φορά σε θετικά επίπεδα κατά την τελευταία διετία, στις +15 μονάδες, ενώ και ο δείκτης για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου καταγράφει σημαντική βελτίωση (-10 από -24 μον.). Τα αποθέματα ωστόσο φαίνεται να διογκώνονται (+11 από -21

μονάδες ο δείκτης), όπως και οι προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές (+15 από -9 μον.). Η τάση στην απασχόληση είναι επίσης θετική (+20 από -8 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, οι τιμές συνεχίζουν να υποχωρούν, αφού το σχετικό ισοζύγιο, παρά την άνοδό του, διατηρείται έντονα αρνητικό (-24 από -30 μον.).

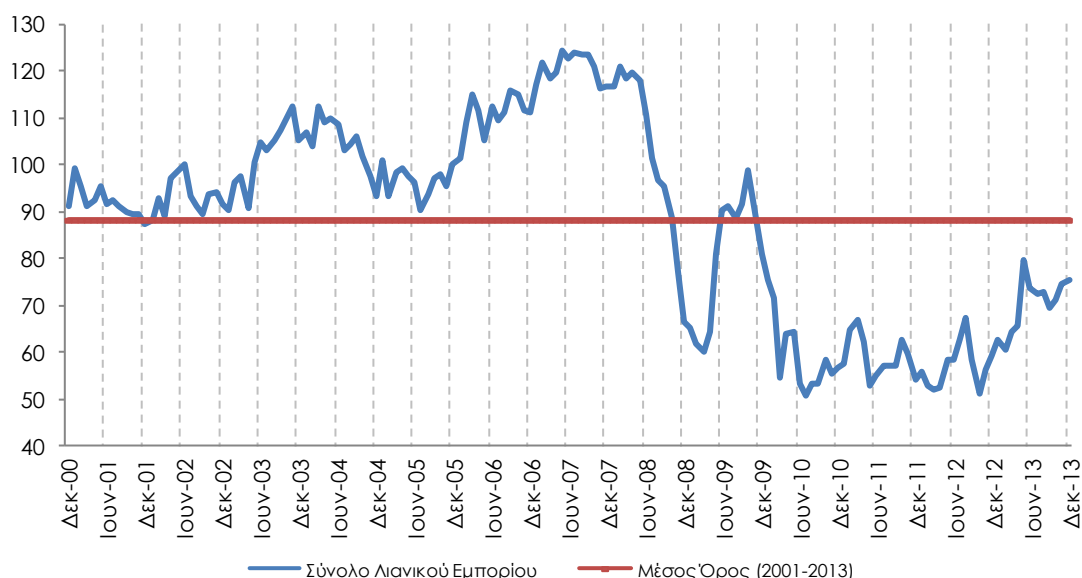
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος								
	Min	Max	2001-2013	2009	2010	2011	2012	2013			
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)	50,8 Ιούλ-10	124,3 Μαι-07	88,4	80,4	59,2	58,9	57,1	70,2			
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
56,0	52,7	51,9	52,4	58,2	58,2	62,7	67,5	58,4	51,1	56,2	59,4
2013											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
62,6	60,3	64,2	65,4	79,5	73,9	72,4	72,9	69,4	71,2	74,6	75,5

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
(1996-2006=100)

Πηγή: IOBE

Αρνητική μεταβολή καταγράφει ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα - Ένδυση - Υπόδηση**, φθάνοντας στις 81,6 (από 106,5) μονάδες, επίδοση υψηλότερη σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή (61,5 μον.). Όλα τα στοιχεία δραστηριότητας επιδεινώνονται αυτόν το μήνα. Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις ενισχύονται (-23 από -10 μον. ο δείκτης), ενώ σημαντική πτώση καταγράφει και ο δείκτης των προβλέψεων για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου, χάνοντας το έδαφος που κέρδισε τους προηγούμενους μήνες (στις -9 από +31 μον.). Στα αποθέματα, ο σχετικός δείκτης διορθώνει την πτώση του περασμένου μήνα, επανερχόμενος στις +20 (από -2) μονάδες, ενώ ως προς τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο, το σχετικό ισοζύγιο υποχωρεί στις -23 (από -11) μονάδες. Σε επίπεδο απασχόλησης, οι σχετικές προβλέψεις καταγράφουν επίσης απώλειες (στις -21 από +30 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ τέλος, στις τιμές, το 78% (από 84%) των επιχειρήσεων προβλέπει σταθερότητα και οι υπόλοιπες μείωσή τους.

Ανοδικά κινείται ο δείκτης των επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** τον Δεκέμβριο, φθάνοντας στις 74,4 (από 65,3) μονάδες, ελαφρώς χαμηλότερα σε σχέση με τα αντίστοιχα περσινά επίπεδα (76,3 μον.). Οι έντονα δυσμενείς εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις κερδίζουν έδαφος (-51 από -63 μον. ο δείκτης), ενώ και οι αρνητικές προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου αμβλύνονται αισθητά, με το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο να περιορίζεται στις -7 (από -25) μονάδες. Οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα υποδηλώνουν επίπεδα χαμηλά για την εποχή, με το σχετικό ισοζύγιο να παραμένει στις -6 μονάδες, ενώ αμετάβλητες διατηρούνται και οι αρνητικές προβλέψεις των παραγγελιών προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο (στις -16 μον. ο δείκτης). Οι δυσμενείς προβλέψεις για την απασχόληση βελτιώνονται ελαφρά (-31 από -37 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, στις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες παραμένουν στα ίδια επίπεδα (στις -14 μον. το ισοζύγιο).

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά** χάνει ελαφρώς έδαφος τον Δεκέμβριο, κινούμενος στις 89,4 (από 93,5) μονάδες, ανώτερα πάντως σε σχέση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (71,3 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου διευρύνονται (-24 από -18 μον. το ισοζύγιο), ενώ επιδείνωση καταγράφεται και στις προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (-18 από -8 μον. ο δείκτης). Στα αποθέματα καταγράφεται μικρή περαιτέρω αποκλιμάκωση, με το ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -19 (από τις -17) μονάδες. ενώ ο αρνητικός δείκτης για τις προβλέψεις απασχόλησης διευρύνεται (στις -17 από -8 μονάδες), με το 1/5 των επιχειρήσεων να αναμένει περαιτέρω μείωση των θέσεων εργασίας στον κλάδο, αλλά τη μεγάλη πλειονότητα (75% από 69%) να προβλέπει σταθερότητα. Ανοδικά κινείται πάντως το αρνητικό ισοζύγιο παραγγελιών προς προμηθευτές (-4 από -21 μον.), ενώ τέλος στις τιμές, ο σχετικός δείκτης ανέρχεται κατά 10 μονάδες, στις -4.

Ήπια πτωτικά, κινούνται και πάλι οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα**, με το σχετικό δείκτη να χάνει 2 μονάδες και να διαμορφώνεται στις 38,7, ελαφρώς κατώτερα συγκριτικά με την αντίστοιχη περσινή επίδοση. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι εκτιμήσεις των τρεχουσών πωλήσεων παραμένουν σχεδόν καθολικά αρνητικές, ενώ ο ήδη έντονα αρνητικός δείκτης στις προβλεπόμενες πωλήσεις χάνει και άλλο έδαφος (-72 από -66 μον.). Τα αποθέματα κινούνται παρόλα αυτά σε φυσιολογικά για την εποχή επίπεδα (στη -1 από -3 μον. το ισοζύγιο), ενώ οι ήδη χαμηλές παραγγελίες προς προμηθευτές επιδεινώνονται περαιτέρω (-49 από -43 μον. το ισοζύγιο). Στην απασχόληση του κλάδου το επόμενο τρίμηνο δεν καταγράφεται μεταβολή στο σχετικό αρνητικό δείκτη (-8 μον.), ενώ τέλος, στις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες εντείνονται, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -48 (από -29) μονάδες.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Αμετάβλητες οι επιχειρηματικές προσδοκίες, οριακά αρνητικές οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης.

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** δεν μεταβάλλεται τον Δεκέμβριο από τα επίπεδα του προηγούμενου μήνα και διαμορφώνεται στις 73,2 μονάδες, σε υψηλότερη πάντως επίδοση έναντι της αντίστοιχης περσινής (55,8 μον.). **Από τις κύριες συνιστώσες του δείκτη, η άνοδος στις προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου αντισταθμίζεται από την υποχώρηση αφενός του ισοζυγίου της τρέχουσας ζήτησης και αφετέρου του δείκτη της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κινείται στις -11 (από -4) μονάδες, μεταβολή ανάλογη με εκείνη στο ισοζύγιο εκτιμήσεων για τη ζήτηση του τρέχοντος τριμήνου (-12 μονάδες). Στις

προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου ο σχετικός δείκτης κινείται ανοδικά, στις -3 (από -17) μονάδες, ενώ ως προς τα υπόλοιπα στοιχεία, το αρνητικό ισοζύγιο για την απασχόληση βελτιώνεται επίσης, αλλά ήπια (-14 από -21 μον.), με το 22% (από 28%) των επιχειρήσεων να αναμένει νέα μείωση των θέσεων εργασίας το προσεχές τρίμηνο και μόλις 8% να περιμένει άνοδο. Ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο κινείται στις -14 (από -17) μονάδες, ενώ παραμένει στο 13% το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνουν απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 42% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, ένα 28% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 15% παράγοντες όπως η οικονομική ύφεση, η καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, η έλλειψη ρευστότητας, τα τραπεζικά επιτόκια χορηγήσεων, η υψηλή φορολογία, οι υπερβολικές ασφαλιστικές εισφορές κ.α.

Σε επίπεδο βασικών εξεταζόμενων κλάδων των Υπηρεσιών επισημαίνονται τα εξής:

Στα ίδια επίπεδα κινείται τον Δεκέμβριο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία**, στις 75,2 μονάδες, οριακά υψηλότερα έναντι της αντίστοιχης περσινής τιμής του. Από τους βασικούς δείκτες, η πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων επιδεινώνεται ελαφρά (-11 από -4 μονάδες ο δείκτης), όπως συμβαίνει και με το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (-20 από -10 μον.). Οι αρνητικές αυτές μεταβολές αντισταθμίζονται από την άνοδο στις βραχυπρόθεσμες προβλέψεις για την επικείμενη πορεία της ζήτησης (-17 από -38 μον. ο σχετικός δείκτης), ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, οι σχετικές προβλέψεις σε όρους απασχόλησης βελτιώνονται (στις -27 από τις -43 μονάδες ο σχετικός δείκτης) και στις προβλεπόμενες τιμές, ο σχετικός αρνητικός δείκτης κινείται οριακώς πτωτικά (-6 από -4 μονάδες). Τέλος, το 1/10 (από 1/4) των επιχειρήσεων δηλώνει εκ νέου απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, το 72% κρίνει ως βασικότερο επιχειρηματικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 12% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 5% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες.

Ελαφρώς ανοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών και στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, φθάνοντας στις 73,1 (από 69,5) μονάδες, ανώτερα και σε σχέση με πέρυσι (42,6 μονάδες). Σε επίπεδο βασικών δεικτών, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων περιορίζεται κατά 3 μονάδες, στις -8, ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται σταθερότητα στο σχετικό δείκτη, στις -20 μονάδες. Στην προβλεπόμενη ζήτηση του επόμενου τριμήνου, ο δείκτης κερδίζει 10 μονάδες, κινούμενος στις +13, ενώ από τις υπόλοιπες μεταβλητές, ανοδικά κινείται το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την απασχόληση (+20 από +11 μον.), με το δείκτη πρόβλεψης για τις τιμές να εξομαλύνεται στις -12 (από -18) μονάδες. Τέλος, περιορίζεται ελαφρά στο 13% (από 15%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με τις υπόλοιπες να αναφέρουν την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης (44%), την ανεπάρκεια ζήτησης (35%) και την τρέχουσα συγκυρία (6%) ως τα βασικότερα λειτουργικά προσκόμματα.

Ανοδικά κινούνται οι προσδοκίες των επιχειρήσεων στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** τον Δεκέμβριο (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 92,7 (από 86,5) μονάδες, στην υψηλότερη επίδοση των τελευταίων 4½ ετών. Στις βασικές μεταβλητές, ο δείκτης στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων χάνει 10 μονάδες και διαμορφώνεται στις +12, απώλεια αντισταθμιζόμενη από την άνοδο του δείκτη, τόσο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (+14 από +6 μον.), όσο και στις προβλέψεις

της βραχυπρόθεσμης ζήτησης (+42 από +16 μον.). Οι προσδοκίες για την απασχόληση μεταβάλλονται αρνητικά πάραυτα (+2 από +6 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ στις προβλέψεις για τις τιμές καταγράφεται εκ νέου εξομάλυνση των αποπληθωριστικών τάσεων (-2 από -12 από -24 μον. το ισοζύγιο). Τέλος, αυξάνεται στο 44% (από 39%) το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου που δηλώνει ακώλυτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 34% να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο εμπόδιο, το 7% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 15% τους λοιπούς παράγοντες.

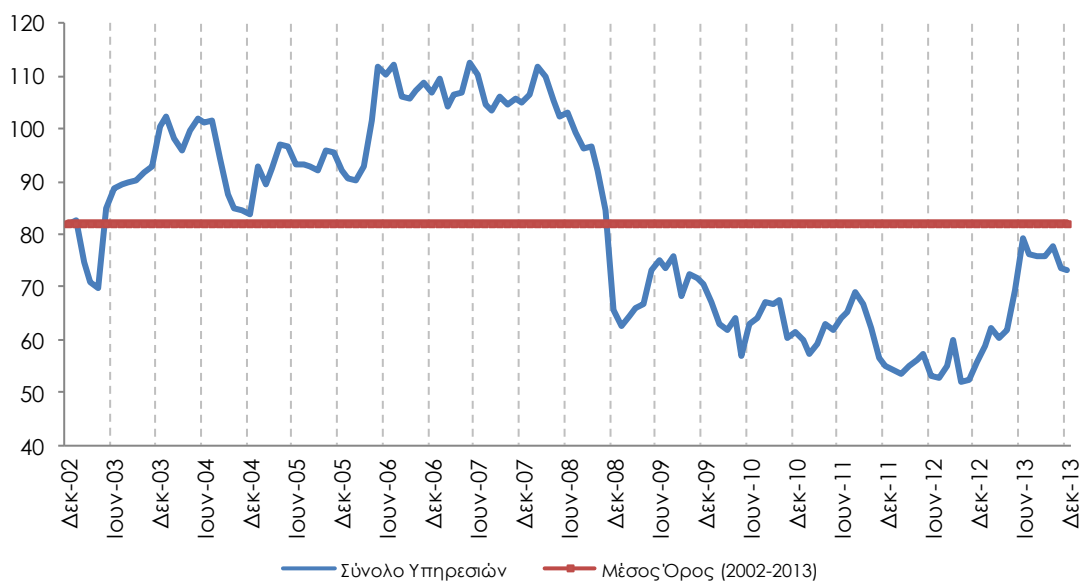
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Υπηρεσίες (1998-2006=100)		Min	Max	2001-2013	2009	2010	2011	2012	2013		
		53,4 Φεβ-12	122,5 γ' τρίμ. 01		70,1	63,6	61,7	54,8			
2012											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
54,2	53,4	55,2	56,1	57,4	53,0	52,9	55,0	59,9	52,2	52,5	55,8
2013											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
58,9	62,3	60,4	61,9	69,3	79,2	76,1	76,0	75,9	77,6	73,6	73,2

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες
(1998-2006=100)

Πηγή: IOBE

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** παρουσιάζουν βελτίωση, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 67,9 (από 61,7) μονάδες, υψηλότερα έναντι του αντίστοιχου περσινού επιπέδου (55,6 μον.). Οι βασικοί δείκτες δραστηριότητας μεταβάλλονται θετικά: στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση, το σχετικό ισοζύγιο κερδίζει 8 μονάδες (από 0 μον.), ενώ στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση και κατάσταση της επιχείρησης, οι σχετικοί δείκτες ανέρχονται κατά 3 και 14 μονάδες αντίστοιχα (στις -12 και -19 μον. αντίστοιχα). Από τα υπόλοιπα στοιχεία, οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου περιορίζονται ελαφρά (στις -4 από -11 μον. ο δείκτης), ενώ ως προς τις προβλεπόμενες μεταβολές των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο μεταβάλλεται θετικά, στις -27 (από -48 μον.). Τέλος, το

ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία παραμένει στο 15%, με το 42% των υπολοίπων να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 29% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 10% τους λοιπούς τρέχοντες παράγοντες ως τα κύρια λειτουργικά εμπόδια.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στον κλάδο των **Χερσαίων Μεταφορών** εξασθενούν ελαφρά, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 67,1 (από 71,2) μονάδες, σε τιμή αισθητά ανώτερη έναντι της αντίστοιχης περσινής του (45,6 μον.). Από τις βασικές συνιστώσες του δείκτη, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα των επιχειρήσεων χάνουν έδαφος (+5 από +11 μον. ο δείκτης), όπως και οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση (-33 από -13 μον. το ισοζύγιο). Οι αρνητικές αυτές μεταβολές υπερσκελίζονται εν μέρει από την άνοδο του σχετικού δείκτη στην προβλεπόμενη ζήτηση κατά 12 μονάδες (στις -30). Στα υπόλοιπα στοιχεία, ο πολύ χαμηλός δείκτης στις προβλέψεις για την απασχόληση κερδίζει 9 μονάδες (στις -61), ενώ στις προβλεπόμενες τιμές, οι προσδοκίες μείωσης εντείνονται (-16 από -1 μον. ο δείκτης). Τέλος, το ποσοστό που δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία είναι τον Δεκέμβριο μηδενικό (από 2%), με το 45% να επισημαίνει την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης, το 25% την ανεπάρκεια της ζήτησης, το 13% το ανεπαρκές εργατικό δυναμικό και το 16% την τρέχουσα οικονομική κατάσταση ως τα βασικά προσκόμματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Βελτιώνεται σημαντικά η καταναλωτική εμπιστοσύνη**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης διαμορφώνεται υψηλότερα τον Δεκέμβριο σε σχέση με τον Νοέμβριο, στις -63,3 (από -66,7) μονάδες, επαναλαμβάνοντας την επίδοση του Μαΐου που ήταν από τις καλύτερες των τελευταίων ετών. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της βελτίωσης των επιμέρους δεικτών, τόσο για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών, όσο και την οικονομική κατάσταση της χώρας, ενώ και ως προς την πορεία της ανεργίας, οι προβλέψεις είναι λιγότερο δυσμενείς. Για μία ακόμη φορά τονίζεται ότι αυτό το οποίο συμβαίνει είναι να αποκλιμακώνεται η πολύ μεγάλη απαισιοδοξία, καθώς ακόμα σταθερά ευρύτατα τμήματα των πολιτών δηλώνουν ότι αναμένουν δυσμενέστερες εξελίξεις στο επόμενο 12-μηνο. Πάντως, δε θα πρέπει να αγνοείται αυτή η αλλαγή τάσης, καθώς πλέον έχει παγιωθεί, και ενδεχομένως να υποδηλώνει την αίσθηση των πολιτών ότι «τα δύσκολα έχουν περάσει». Κατά μία έννοια δηλαδή, διαμορφώνεται η αντίληψη ότι μόνο εξελίξεις που αμβλύνουν σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό τις δύσκολες σωρευτικά συνθήκες που αντιμετωπίζουν, μπορούν πλέον να συμβούν. Οι Έλληνες παραμένουν πάντως με διαφορά οι πιο απαισιόδοξοι στην Ευρώπη, με την Κύπρο να ακολουθεί (-43,9 από -50,2 μον.). Η νεοεισερχόμενη Κροατία έρχεται τρίτη στη σειρά στη σχετική κατάταξη, σημειώνοντας πτώση στο δείκτη της (-41,3 από -38 μον.), ενώ την πρώτη πεντάδα συμπληρώνουν η Βουλγαρία (-38,9) και η Πορτογαλία (-35,8). Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης κινείται ανοδικά σε 16 (από 21) χώρες τον Δεκέμβριο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα, ενώ θετικοί δείκτες καταγράφονται σταθερά στις σκανδιναβικές χώρες (Σουηδία, Φινλανδία, Δανία), αλλά και στην Ιρλανδία. Αναλυτικότερα για την Ελλάδα:

- **Λιγότερο δυσμενείς προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών τον Δεκέμβριο για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώνονται, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -51,9 (από -59) μονάδες. Το 69% (από 72%) των πολιτών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης και το 7% (από 4%) προβλέπει βελτίωση. Οι σχετικοί δείκτες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις -4,3 και -5,8 μονάδες αντίστοιχα.

- **Μικρή βελτίωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο μεταβάλλονται εκ νέου θετικά, με το σχετικό δείκτη να ανέρχεται στις -59,4 (από -62,2) μονάδες και το 76% των καταναλωτών να προβλέπει εκ νέου μικρή ή αισθητή επιδείνωση, όταν το 13% (από 11%) κρίνει ότι η κατάσταση δεν θα μεταβληθεί. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις -7 και -9,9 μονάδες.

- **Κάμψη της πρόθεσης για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες χάνει ελαφρά έδαφος τον Δεκέμβριο και διαμορφώνεται στις -72,2 (από -71,6) μονάδες. Το 72% (από 69%) των νοικοκυριών στην Ελλάδα δε θεωρεί καθόλου πιθανή την αποταμίευση το επόμενο 12μηνο, έναντι του 10% που τη θεωρεί εκ νέου αρκετά ή πολύ πιθανή. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις -6,5 και -9,6 μονάδες.

- **Λιγότερη απαισιοδοξία για την εξέλιξη της ανεργίας**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώνεται τον Δεκέμβριο, μετά την επιδείνωσή του τον Νοέμβριο, φθάνοντας στις +69,4 (από +74,2) μονάδες.

Το 84% (από 87%) των νοικοκυριών προβλέπουν ότι η ανεργία θα αυξηθεί ελαφρά ή αισθητά και ένα 5% (από 4%) αναμένει ελαφρά ή αισθητή μείωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη κινούνται στις +26,5 και +29,2 μονάδες.

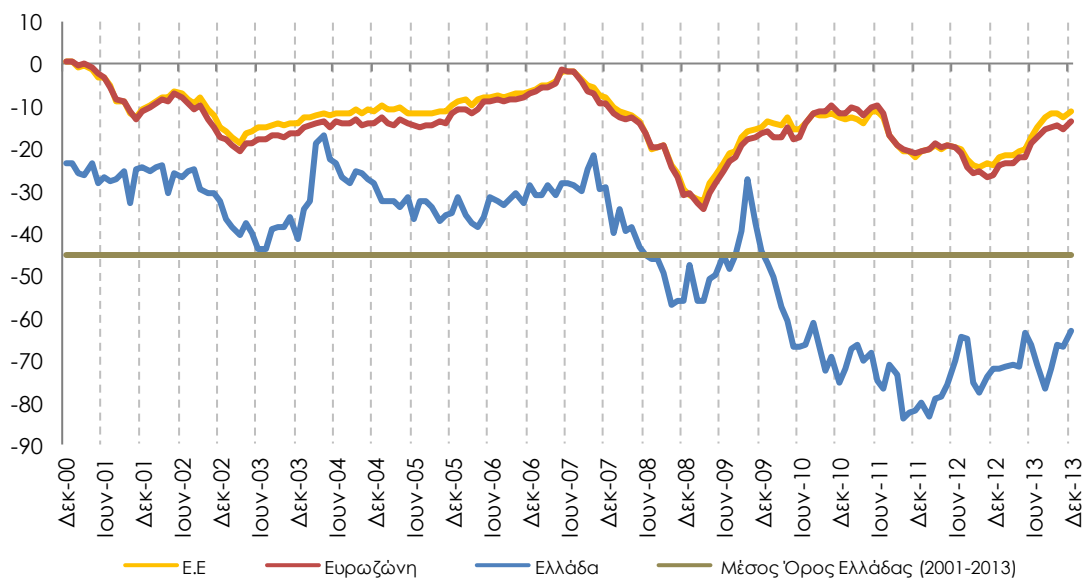
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2013	2009	2010	2011	2012	2013				
ΕΕ-28	-31,9 Μαρ-09	0,8 Ιαν-01	-13,3	-23,1	-13,1	-15,5	-21,4	-16,5				
Ευρωζώνη	-34,2 Μαρ-09	1,0 Ιαν-01	-14,5	-24,8	-14,2	-14,5	-22,3	-18,8				
Ελλάδα	-83,8 Οκτ-11	-16,9 Απρ-04	-45,2	-45,7	-63,4	-74,1	-74,8	-69,3				
Περιοχή	2012											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-20,6	-20,0	-19,2	-20,1	-19,3	-19,6	-20,1	-22,6	-23,8	-24,2	-23,6	-24,0
Ευρωζώνη	-20,6	-20,1	-18,9	-19,7	-19,1	-19,6	-21,3	-24,4	-25,7	-25,5	-26,7	-26,3
Ελλάδα	-80,1	-83,5	-79,3	-78,7	-75,8	-70,4	-64,7	-65,2	-75,6	-77,5	-74,1	-72,1
Περιοχή	2013											
	Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-21,9	-21,6	-21,6	-20,4	-20,2	-17,5	-14,8	-12,8	-11,7	-11,7	-12,4	-11,1
Ευρωζώνη	-23,9	-23,6	-23,5	-22,2	-21,8	-18,8	-17,4	-15,6	-14,9	-14,5	-15,4	-13,6
Ελλάδα	-71,9	-71,4	-71,2	-71,8	-63,4	-66,5	-70,9	-76,6	-72,2	-66,2	-66,7	-63,3

Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

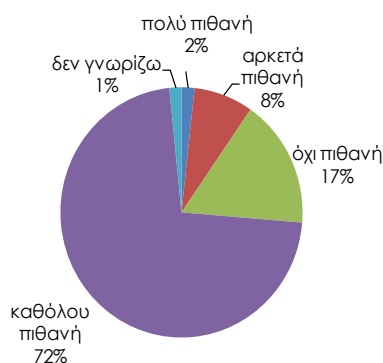
- **Οριακή άνοδος στις προβλέψεις για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επιπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) ανακάμπτει και πάλι οριακά, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -69,4 (από -70,1) μονάδες και το 80% των καταναλωτών να προβλέπει εκ νέου ότι θα προβεί σε λίγο ή

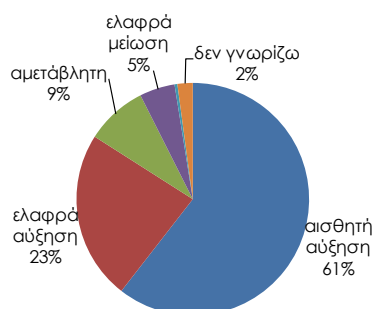
πολύ λιγότερες δαπάνες. Ένα 3% (από 2%) αναμένει ότι οι δαπάνες του θα αυξηθούν λίγο ή πολύ, ενώ οι ευρωπαϊκοί αρνητικοί δείκτες παραμένουν στις -24 και -25,2 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα.

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

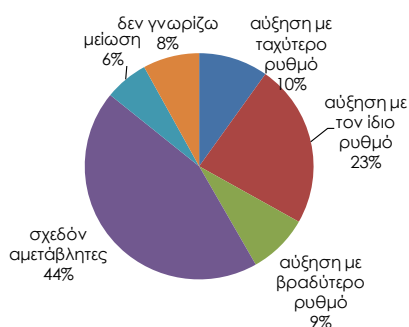
ΠΡΟΘΕΣΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

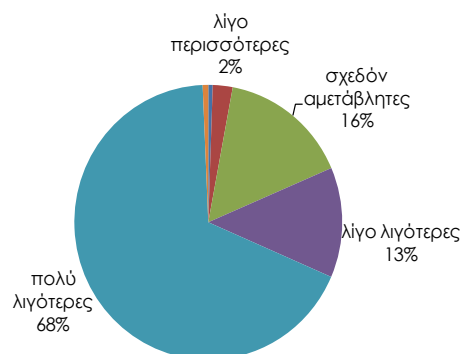
ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΠΡΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Πηγή: IOBE

• **Ιστορικά χαμηλές οι προβλέψεις αποκλιμάκωσης των τιμών**

Ο αρνητικός δείκτης πρόβλεψης μεταβολών των τιμών τους προσεχείς 12 μήνες διευρύνεται περαιτέρω τον Δεκέμβριο, φθάνοντας στις -8,9 (από -2) μονάδες, σε ιστορικά χαμηλή επίδοση. Το ποσοστό εκείνων που προβλέπουν αύξηση τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό περιορίζεται στο 33% (από 40%), ενώ όσοι αναμένουν σταθερότητα τιμών αυξάνονται στο 44% (από 39%). Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη βρίσκονται στις +17,9 και +14,9 μονάδες.

• **Αύξηση του ποσοστού εκείνων που «αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» μειώνεται ελαφρά στο 57% (από 60%), ενώ το αντίστοιχο εκείνων που αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους αυξάνεται στο 17% (από 14%). Το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι αποταμιεύει λίγο ή πολύ παραμένει στο 9%, ενώ τέλος, αμετάβλητο διατηρείται και το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι έχουν χρεωθεί (17%).